

Izdaja Delavska univerza Domžale, Kolidvorska c. 6. telefon 72 082. — Ureja uredniški odbor. — Odgovorni urednik Milan Flerin. — Izhaja vsakega 15. v mesecu. — Zlro račun: številka 5012-3-50. — Cena 0,50 din. — Tiska tiskarna Toneta Tomšiča v Ljubljani

Občinski poročevalec

GLASILO SOCIALISTIČNE ZVEZE DELOVNEGA LJUDSTVA OBČINE DOMŽALE

27. JULIJ — OBČINSKI PRAZNIK

Občinski praznik praznujemo vsako leto na obletnico prvega oboroženega spopada naših ljudi z okupatorjem. To je bil spontan upor proti nasilju, porojen iz zahteve ljudi, da sami oblikujejo svoje življenje in da sami odločajo o njem kot svobodni in enakopravni člani svoje nacionalne skupnosti.

Danes je vsakokratno praznovanje 27. julija za vse naše občane priložnost, da preverijo, če sami in tisti, ki so jim zapalili določene naloge, te obvezne in dolžnosti tudi izpolnjujejo, da ugotove uspehe pri delu in napravijo načrte za bodoče.

Letošnje leto je povezano s 50. obletnico nastanka naprednih delavskih in mladinskih gibanj, v katerih so se zbrali sile, ki so lahko obrnile kolo zgodovine naše domovine v smer in za cilje, katerih sadove uživamo mi in jih bodo tudi še naši otroci.

Kje so se pokazale aktivnost, delavnost in revolucionarna tradicija v obdobju od lanskoletnega občinskega praznika, tj. v preteklem letu? Uspešno smo opravili volitve odbornikov in poslanec za naslednje štiriletno obdobje, s katerimi smo iz svoje srede, iz delovnih in krajevnih skupnosti izbrali ljudi, ki bodo znali s svojim javnim delovanjem usklajevati interes občanov, delovnih in drugih organizacij, vzpodbujati in usmerjati njihovo dejavnost in odločati na način, ki bo zagotovil napredek našega gospodarstva in ostalih družbenih dejavnosti. Predvolilno obdobje je aktiviralo zelo veliko občanov, več kot kdajkoli prej. Vsi tisti, ki niso bili izvoljeni v predstavnika telesa, so pa voljni in sposobni delati v samoupravnih organih skupščine, bodo morali tudi prevzeti del družbene odgovornosti in se udejstvovati v svetih, upravnih organih skladov in krajevnih skupnostih. Ravno samouprava v krajevnih skupnostih je tisto področje, od ko-

der pričakujemo največ pobud, predlogov in neposrednega dela za razvoj naših krajev in pomoč ljudem.

V široki akciji za samoprispevki za šolstvo in na referendumu samem je bila nedvomno izražena volja ljudi, da zadeve rešujemo sistemsko, korenito in prav in tej akciji se je manifestirala zahteva, da moramo v človeka — občana kot najvažnejšega dejavnika v delovnem in družbenem procesu zaupati in za njegov razvoj in izobrazbo investirati kolikor je največ mogoče. Referendum je dokazal, da je velika večina pripravljena v ta namen odstopiti tudi del svojih osebnih dohodkov.

Tudi usmeritev, ki smo jo v gospodarskih naložbah začrtali v zadnjih letih, že daje pričakovane sadove. Trgovina, gostinstvo, turizem, komunalna dejavnost, to so področja, ki neposredno zadevajo vsako najmanjšo družbeno enoto — družino, ki pa tudi prispevajo k dohodkom skupnosti. Večji premiki se čutijo tudi že v industriji, ki je na dobrni poti rekonstrukcije, modernizacije in vpeljave novih tehnologij.

Delovanje vseh občanov in njihovih samoupravnih združenj naj bo v prihodnjem obdobju, tj. do prihodnjega praznovanja občinskega praznika usmerjeno na delo v delovni organizaciji in na delovnem mestu, na skrb za vzgojo in izobrazbo mladine, na sodelovanje v krajevni skupnosti in na pomoč vsem tistim, ki se v okviru občinske skupščine in njenih organov prizadevajo izpolniti naloge, kot so rekonstrukcija cest, izgradnja turističnih objektov, otroško-varstvenih ustanov, modernizacija delovnih organizacij in tudi tistih, ki skrbijo za to, da bomo v primeru nesreče znali pomagati sebi in drugim ter obvarovati svojo neodvisnost in lastno pot pri izgradnji naše družbe.

V TEJ ŽELJI PREDSEDSTVO SKUPŠČINE ČESTITA OBČANOM OB NAŠEM SKUPNEM OBČINSKEM PRAZNIKU.

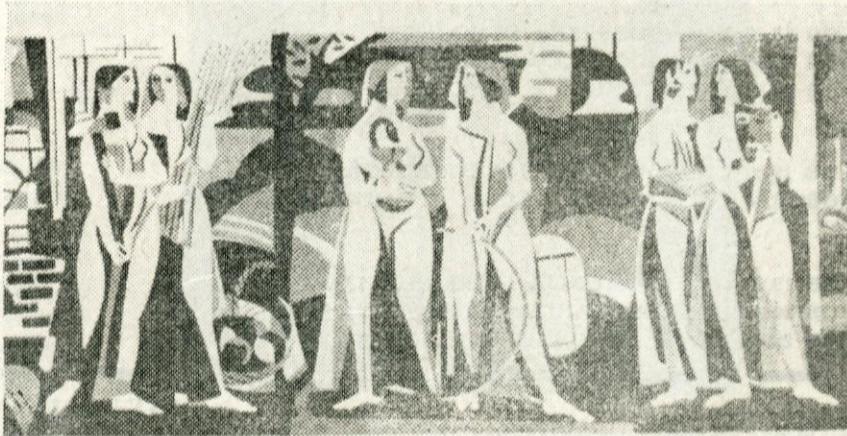
V tej številki objavljamo:

Pomniki partizanskih bojev in okupatorjevega nasilja

Pregled športne dejavnosti v občini

Zemljevid občine in

Statistične podatke o občini

Prireditve za občinski praznik - 27. julij - v dneh od 19. do 29. julija 1969

19. 7.

MEDNARODNI NOGOMETNI TURNIR PAPIRNIČARJEV — ŠPORTNI PARK DOMŽALE

OB 16,00 URI CELULOZA ST. MAGDALEN (AVSTRIJA) : PAPIRNICA VEVČE

OB 17,30 URI PAPIRNICA HALLEIN (AVSTRIJA) : PAPIRNICA KOLIČEVO

OB 18,00 URI OBČINSKA MEDSEKTORSKA VAJA GASILCEV V RADOMLJAH

OB 20,00 URI SVEČANA OTVORITEV OBČINSKEGA PRAZNIKA IN PRIŽIG ŽARE V RADOMLJAH

20. 7.

POLFINALE MEDNARODNEGA NOGOMETNEGA TURNIRJA PAPIRNIČARJEV

OB 9,00 URI FINALE MEDNARODNEGA NOGOMETNEGA TURNIRJA PAPIRNIČARJEV — ŠPORTNI PARK DOMŽALE

OB 10,30 URI DRŽAVNO PRVENSTVO V GO-CARTU V DOMŽALAH

OB 15,00 URI FINALE OBČINSKEGA MLADINSKEGA PRVENSTVA V KOŠARKI — V HALI DOMŽALE

OB 17,00 URI DALJE MEDNARODNI TURNIR V KOŠARKI ZA JUNIORKE. SODELUJEJO: MADŽARSKA, JUGOSLAVIJA A

IN B IN REPREZENTANCA LJUBLJANE — V HALI DOMŽALE

21. 7.

OD 19,00 URE NADALJEVANJE MEDNARODNEGA TURNIRJA V KOŠARKI ZA JUNIORKE — HALA DOMŽALE

22. 7.

OB 19,00 URI NADALJEVANJE MEDNARODNEGA TURNIRJA V KOŠARKI ZA JUNIORKE — HALA DOMŽALE

23. 7.

OB 17,00 URI OBČINSKO SINDIKALNO PRVENSTVO V PLA VANJU — ŠPORTNI PARK DOMŽALE

24. 7.

OB 17,00 URI MLADINSKO PRVENSTVO DOMŽAL V NOGOMETU — ŠPORTNI PARK DOMŽALE

25. 7.

OB 15,00 URI SPREJEM IZSELJENCEV DOMŽALSKO-KAMNIŠKEGA PODROČJA V KAMNIŠKI BISTRICI, ZDRUŽEN S KULTURNIM PROGRAMOM

OB 19,00 URI NOĆNI STAFETNI TEK PO ULICAH DOMŽAL

OB 20,00 URI PROMENADNI KONCERT DOMŽALSKE GODBE NA PIHALA — PLOŠČAD PRED HALO DOMŽALE

26. 7.

OB 8,00 URI KONCERT DOMŽALSKE GODBE NA PIHALA, PLOŠČAD PRED HALO DOMŽALE

OB 9,00 URI SVEČANA SEJA SKUPSCINE OBČINE DOMŽALE — V HALI DOMŽALE, ZDRUŽENA Z AKADEMIJO, PRI KATERI SODELUJEJO: GODALNI IN HARMONIKARSKI ORKESTER ZGI TER ZDRUŽENA PEVSKA ZBORA SOLIDARNOSTI IZ KAMNIKA IN UPOKOJENCEV IZ DOMŽAL

OB 17,00 URI FINALE MLADINSKEGA PRVENSTVA DOMŽAL V NOGOMETU — ŠPORTNI PARK DOMŽALE

OB 19,00 URI PROMENADNI KONCERT DOMŽALSKE GODBE NA PIHALA V MORAVCAH PRED SPOMENIKOM NOB

OB 20,00 URI PROMENADNI KONCERT MENGESKE GODBE NA PIHALA V MENGŠU NA GLAVNEM TRGU

OB 20,00 URI OBČINSKO PRVENSTVO V MALEM NOGOMETU — ŠPORTNI PARK DOMŽALE

OB 20,00 URI GLASBENA REVIJA NA PROSTEM V SKOCJANU

27. 7.

OB 9,00 URI OTVORITEV NOVEGA OTROŠKEGA VRTCA V MENGŠU

OB 9,00 URI PRIJATELJSKO SREČANJE ŠPORTNIKOV ZAGORJA IN DOMŽAL V NOGOMETU, KOSARKI, KEGLJANJU, NAMIZNEM TENISU, STRELJANJU IN SAHU — ŠPORTNI PARK DOMŽALE

IV. BALKANSKI ŠAMPIONAT V KOŠARKI ZA JUNIORKE OD 27. DO 29. 7. 1969 — HALA DOMŽALE

27. 7.

OB 18,30 URI SLOVESNA OTVORITEV

OB 19,00 URI JUGOSLAVIJA A : JUGOSLAVIJA B

OB 20,30 URI ROMUNIJA : BOLGARIJA

28. 7.

OB 19,00 URI JUGOSLAVIJA B : BOLGARIJA

OB 20,30 URI JUGOSLAVIJA A : ROMUNIJA

29. 7.

OB 19,00 URI ROMUNIJA : JUGOSLAVIJA A

OB 20,30 URI BOLGARIJA : JUGOSLAVIJA A

OB 22,00 URI ZAKLJUČEK ŠAMPIONATA

O B V E S T I L O

V Preserjah, blok A je odprt novi vrtec, v katerem je prostora še za en oddelek predšolskih otrok. V kolikor bi starši želeli otroke oddati v vrtec, jih lahko vpisajo v samem vrtcu v Preserja h ali na upravi zavoda, ki je v Domžalah, Savska c. 3.

Pomniki partizanskih bojev in okupatorjevega nasilja

**Spominski kamen pri Preserjah na zbornem mestu
radomeljske partizanske skupine 27. julija 1941**

Ze dober mesec po okupaciji je bil ustanovljen vojni komite za kamniško okrožje, ki je začel pripravljati oboroženo vstajo. Do srede julija je uspel osnovati bojne skupine v Kamniku, na Duplici, v Črni nad Kamnikom, v Radomljah, v Mengšu, v Dolu v Domžalah. 25. julija 1941 je vojni komite na sestanku ob opekarni v Volčjem potoku ugotovil, da so priprave za vstajo že dosegle takšno stopnjo, da bi bojne skupine lahko že začele s sabotažnimi akcijami. Na tem pomembnem sestanku so sklenili, da se začne v

kamniškem okrožju vstaja v noči od 27. na 28. julij. Izdelali so tudi natančni načrt akcij posameznih bojnih skupin in se odločili za ustanovitev kamniškega bataljona. Načrt je predvideval rušenje za okupatorja pomembnih komunikacij in objektov. Na sestanku so tudi določili zborna mesta posameznim skupinam za odhod v partizane po akcijah.

Med najštevilnejšimi in najprizadevnejšimi bojnimi skupinami je bila radomeljska. Njen vodja dr. Marijan Dermastia, ki je bil določen tudi za komandanta kamniškega bataljona, je določil, da se zbere skupina 27. julija ob 10. uri zvečer v Križkarjevih smrekicah. Na sestanku jo je seznanil z nalogami, ki jih ji je naložil vojni komite. Prisotne je razdelil v dve skupini in nekaj pred polnočjo sta odšli na sabotažno akcijo. Onesposobili sta ova mostova prek Kamniške Bistrice. Nato sta se obe skupini zbrali pri glavnem mostu v Radomljah in se dogovorili, kdo bo šel takoj po akciji v partizane, kdo pa bo ostal na terenu kot politični delavec. Večina je odšla v krumperške gozdove in si tam uredila taborišče. Prav tako so tudi druge bojne skupine izpolnile svoje naloge; in tako se je v tej noči začela množična vstaja na Slovenskem.

Spominska plošča v Hrastju nad Brezovico v spomin na prvo nemško hajko proti radomeljsko-mengeški četi 1941

Radomeljska bojna skupina je iz svojega taborišča nad Brezovico pri Krtini pošljala na akcije patrulje. 6. avgusta je njena patrulja na cesti Lukovica—Moravče obstrelila moravškega orožniškega komandirja. Še uspenejša pa je bila njena druga patrulja, ki je postavila zasedo ob mostičku pri Želodnku. Napadla je nemško motorizirano kolono in se nato uspešno izognila obkolitvi, ki so jo poskušali izvesti Nemci. Naslednji dan po tej akciji, 7. avgusta, je prišla v taborišče še mengeška bojna skupina. Ta dan sta

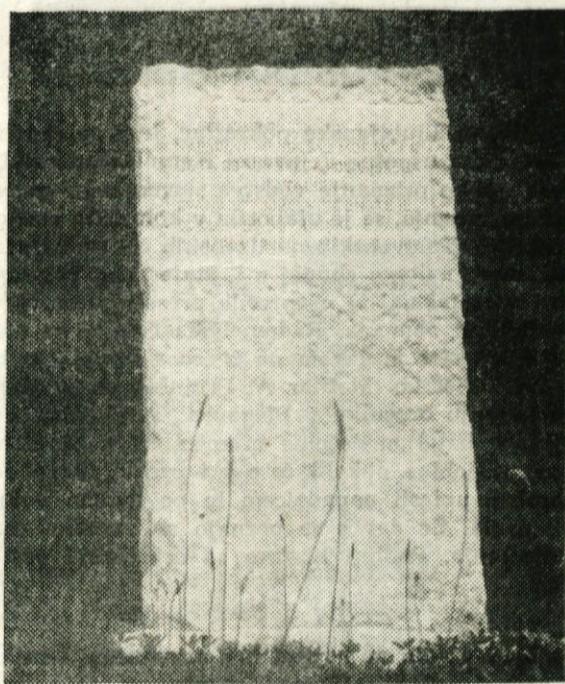

obiskala borce komandanata kamniškega bataljona dr. Marijan Dermastia in politični komisar Tone Sturm ter ustanovila radomeljsko-mengeško četo. Njena patrulja je nato naslednji dan napadla gestapovski avto pri Ihanu.

Zaradi aktivnosti te čete je enota nemške policije iz Kranja 11. avgusta izvedla večjo hajko v krumperških gozdovih. Uspela je presenetiti borce v taborišču v Hrastju. Toda borci so se hitro znašli, se prebili skozi obroč in celo vpadli Nemcem v hrbet. Ti so v tej hajki zaplenili le kuharski kotel, imeli pa so verjetno tudi nekaj žrtev. Tako je četa kljub neizkušenosti v partizanskem bojevanju uspešno odbila prvi nemški napad.

Po tej hajki se je radomeljsko-mengeška četa odpravila na Rašico, kjer so 17. avgusta preosnovali kamniški bataljon in borce razvrstili v nove štiri čete.

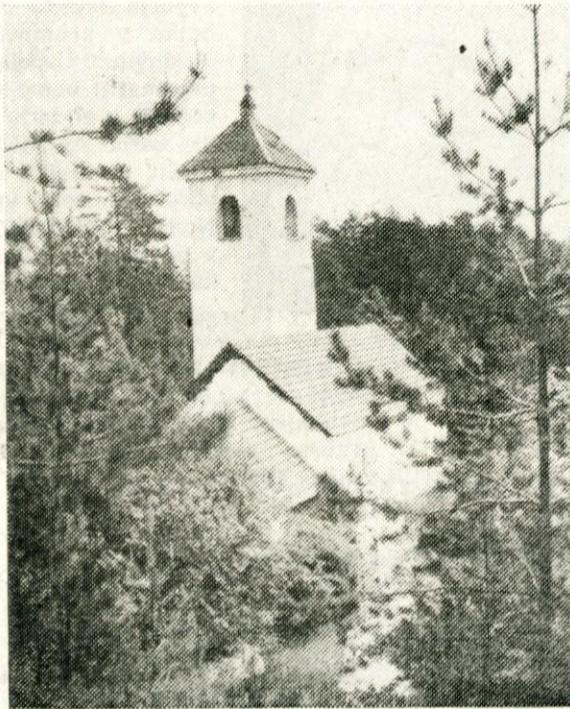
Spominski kamen pri Mohorju nad Moravčami

20. septembra 1941 se je mengeško-moravška četa utaborila v gozdičku pri Svetem Mohorju nad Moravčami, od koder je nameravala pošiljati patrulje na sabotažne akcije

v Črni graben. Že naslednji dan pa je uspelo 171. rezervnemu policijskemu bataljonu borce obkoliti. Na srečo je komanda čete poslala prav takrat iz taborišča patruljo, ki je pravočasno odkrila sovražnika. 12 borcev je takoj odšlo na položaje. Nemci so pustili do petdeset metrov blizu, nato pa so jih nenadoma napadli. Po dveh urah boja so Nemci prenehali napadati, ker se je začelo temniti. Skupina policistov je zapustila položaje in odnesla hudo ranjenega majorka v dolino. Četa se je skozi edino vrzel v obroč prebila proti Zlatemu polju. Drugo jutro sta prišli na Mohor kot okrepitev še dve četi policije, vendar sta našli le prazno taborišče. Boj mengeško-moravške čete pri Mohorju je lep primer spretne partizanske taktike proti številčno močnejšemu sovražniku in ga lahko štejemo za najuspešnejši boj z okupatorjem na domžalskem območju v letu 1941.

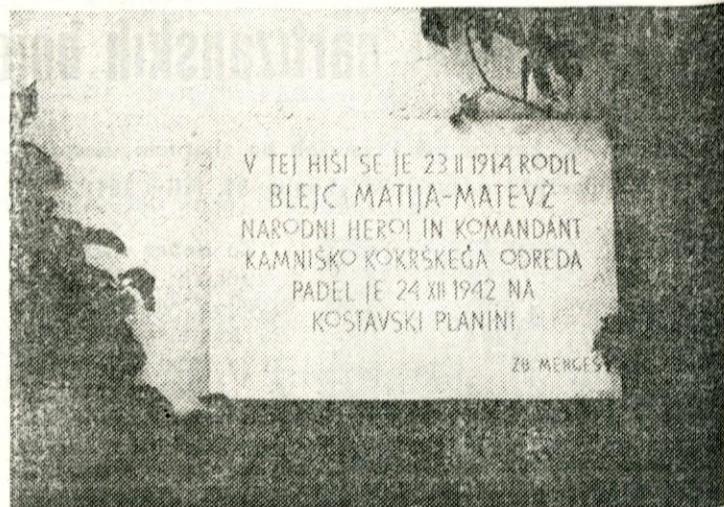
Cerkev na Golčaju — pomnik tragedije radomeljske čete

Po vrnitvi iz Ljubljanske pokrajine, kjer je radomeljska četa dobila za uspešno dejavnost Kamniškega bataljona zastavo kot visoko priznanje vodstva slovenskega narodnoosvobodilnega gibanja, se je utaborila v kolovških gozdovih. Glavno poveljstvo slovenskih partizanskih čet pa ji je kmalu naložilo novo nalogu: skupaj s I. štajerskim bataljonom in drugimi enotami naj bi preprečila preseljevanje Slovencev iz brežiškega območja. Radomeljska četa se je odpravila na Golčaj, kjer je čakala na zvezo s kurirji, ki bi jo odpeljali na Štajersko. Mežnar A. Prvinšek pa je obvestil o njenem bivanju orožnike v Blagovici. Ti so takoj poklicali na pomoč bataljon deželne brambe, ki je 28. oktobra ob pol ene popoldne obkobil četo pri cerkvi. Borci so se nadvse hrabro upirali napadalcem in po hudem boju jih je večina padla. Še danes se poznajo na zvoniku cerkve sledovi streljanja. Padlim borcev so pri cerkvi postavili spomenik.

Spominska plošča na rojstni hiši narodnega heroja Matije Blejca-Matevža

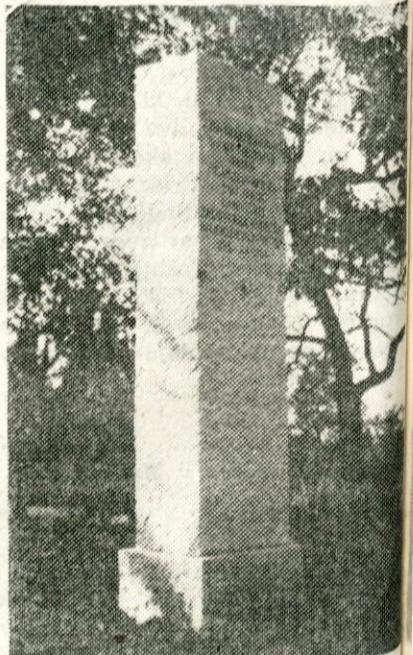
Matija Blejec-Matevž je bil rojen 1914. leta v Mengšu. Po poklicu je bil krojač, v narodnoosvobodilno gibanje pa se je vključil že ob prvih pripravah na vstajo. Že 8. julija

1941 je z dvema sodelavcema izvedel prvo napisno akcijo v Mengšu, nato je sodeloval v sabotažnih akcijah v noči od 27. na 28. julij ter postal borec mengeško-moravške čete. Konec januarja 1942 je pripeljal na kamniško območje skupino 12 borcev iz Cankarjevega bataljona. Ta skupina je že 27. marca prerasla v četo, pa sredi maja v kamniški bataljon, ki mu je bil vse do smrti komandant. Tik pred smrtno je bil imenovan tudi za komandanta kokrškega odreda. Padel je 25. XII. 1942 na Kostanjski planini, ko se je na čelu svojega bataljona prebijal iz nemškega obroča. Matija Blejec je pokazal velike vojaške sposobnosti, o čemer pričajo številne uspešne akcije kamniškega bataljona in se izkazal tudi kot dober politični delavec. Za te njegove velike zasluge za razmah narodnoosvobodilnega boja v hudem začetnem obdobju je bil razglašen za narodnega heroja.

Spominski kamen na Oklem

Kamniško-zasavski odred, ki je bil ponovno ustanovljen sredi februarja 1944, je imel predvsem nalogo, da mobilizira nove borce, hkrati pa da izvaja sabotažne akcije na svojem območju. Tako je ena četa tega odreda kmalu po njegovi ustanovitvi izvedla uspešno mobilizacijo. 24. februarja se je s približno 50 novimi bori, ki jih je nameravala prepeljati čez Savo v VII. korpus, ustavila na Oklem, kjer se je že po prej pogosto zadrževala. Semkaj so nemške patrulje zelo poredko prihajale. Boreci so se nastanili v treh hišah. Zgodaj zjutraj so jih Nemci presenetili in nenadoma napadli. Obroč so trdno sklenili in pri preboju je nad 70 borcev padlo. Ta tragedija, največja v vseh starih letih boja z okupatorjem na našem območju, je bil posledica izdaje.

Maketa partizanske bolnišnice na Kolovcu

Zaradi vedno večje partizanske dejavnosti in številnih akcij je število ranjencev naraščalo in obstoječi bolniški objekti v kamniškem okrožju so postali pretesni. Zato se je znani organizator partizanske sanitete na našem območju Jože Pirš-Luka lotil izgradnje nove bolnišnice v kolovških gozdovih, ki je bila zgrajena februarja 1944. Že 9. maja jo je okupator zaradi izdajstva odkril in napadel. Nemci so ubili 14 težko ranjenih borcev, bolnišnico pa uničili. V spomin na ta zločin je odbor Zveze borcev v Radomljah postavil pri nekdanji bolnišnici spomenik in maketo, ki prikazuje njeno notranjost.

Spomenik ustreljenim političnim delavcem v Vrhovljah

V začetku zime 1944/45 so Nemci in domobranci začeli s hudo ofenzivo proti partizanskim enotam na Gorenjskem in Štajerskem. S približevanjem fronte je okupator nujno potreboval vse cestne in železniške komunikacije, hkrati pa se je začel na tem območju pripravljati za obrambo. Zato je pripeljal tudi na domžalsko območje nove enote in postavil več novih postojank. Uspel je prizadejati Šlandrovi in Zidanškovi brigadi ter kamniško-zašavskemu odredu hude izgube, posebno težavno pa je bilo v takšnih pogojih

delo političnih delavcev, ki so jih zlasti domobranske patrulje nenehno zasledovale. V začetku januarja 1945 jih je okrožni sekretar KPS Edvard Peternej-Tinko poklical na posvet na Rudnik pri Radomljah, kjer je bilo več opuščenih bunkerjev. Spet je okupatorju in domobrancem pomagal izdajalec in 6. januarja 1945 so bunkerje obkollili. Večina političnih delavcev in borcev se je borila do zadnjega naboja in padla, nekaj so jih ujeli, le posameznikom pa je uspelo uititi. Ujeti aktivistki so odpeljali v zapore v Kamnik, moške pa so naslednji dan pri kamnolomu v Vrhovljah ustrelili. To je bil hud udarec za delovanje političnih in oblastnih organov v kamniškem partijskem okrožju.

Spominski kamen na Brezjah pri Krtini

Nemci so hoteli že v kali zatreći vsako uporniško dejavnost. Zato so takoj po vstaji v noči od 27. na 28. julij odločno ukrepali. Sef civilne uprave je uvedel policijsko uro in ustanovil izredno sodišče, ki je imelo nalogo soditi »komunističnim elementom, ki so bili krivi sabotaž, ali ki bi jih še poskušali«. Sodišče je tiste, katerim je lahko dokazalo sodelovanje v uporniških akcijah, obsodilo na smrt. 1. avgusta so bili nato ustreljeni pri Begunjah prvi talci na Gorenjskem. Od tedaj dalje so s streljanjem talcev hoteli preprečiti partizanske napade na pripadnike nemških oboroženih sil in na domače izdajalce.

Borci mengeško-moravške čete so 21. avgusta 1941 likvidirali okupatorjevega sodelavca, takoj naslednji dan pa so Nemci maščevali njegovo smrt z ustrelitvijo petih talcev na Brezjah.

Spominski kamen ob Kamniški Bistrici pri Domžalah

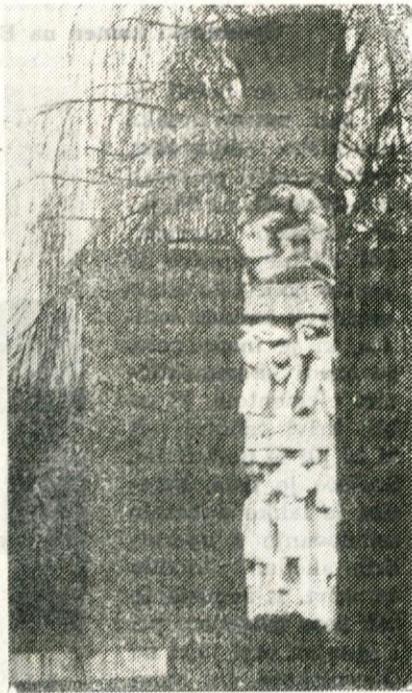
Borci mengeško-moravške čete so 1. septembra 1941 postavili pri Šumberku nad bistriškim mostom v Domžalah zasedo, ki je imela nalogo, da likvidira ihanskega občinskega komisarja. V zasedo pa se je pripeljal carinski uradnik Johann Wutte in borce so ga smrtno ranili. Medtem ko so Nemci v Jaršah in Brezjah

ustrelili le po 5 talcev, so uboj uradnika svoje narodnosti maščevali z ustrelitvijo desetih talcev 3. septembra. Toda s temi ostriimi ukrepi niso uspeli zatreći partizanske dejavnosti. V poročilu 171. rez. polic. bataljona z dne 17. septembra 1941 beremo: »Ukrepi proti terorističnim dejanjem — jemanje talcev, javno streljanje komunistov — doslej še niso dali pričakovanega uspeha.« Priznati so morali, da se njihovi zaupniki »iz strahu za svoje življenje naglo odtegnejo delu s policijo« in da večji del prebivalstva simpatizira s »teroristi« ter jih podpira.

Spomenik talcem v Jaršah

V tovarni Induplati v Jaršah je delal kot obratovodja tudi znan gestapovski agent Mladen Halužan. Komanda radomeljske čete je sklenila, da ga je treba zaradi njegovega izdajstva likvidirati. 26. avgusta zjutraj sta ga dva borca pričakala in obstrelila. Kljub temu, da izdajalec ni dobil zaslужene kazni, so Nemci dva dni za tem pripeljali pred tovarno 5 talcev in jih ustrelili. Sele 16. novembra 1943, ko je Slandrova brigada izvršila veliko sabotažno in rekvizično akcijo v jarški tovarni, so borci ustrelili Halužana in ga kaznovali za njegovo izdajstvo in nasilje nad delavstvom. Tako so tudi maščevali smrt petih talcev.

Spominska plošča na Miševi domačiji na Gorjuši

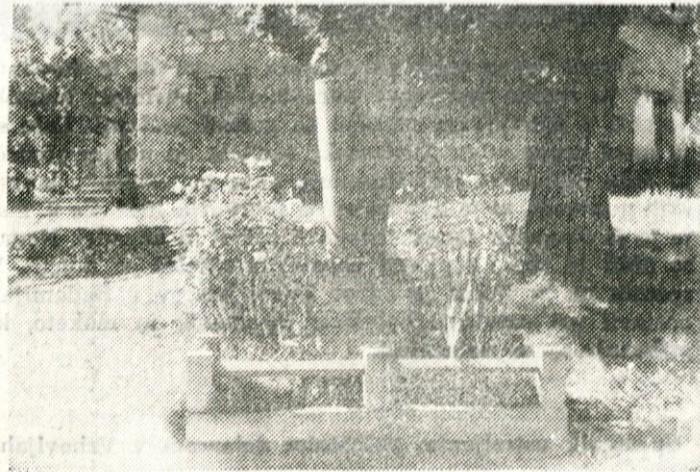

Kmet Polde Miš se je že sredi tridesetih let, vključil v napredno gibanje. 23. maja 1937 je organiziral tabor ljudske fronte nad Ihanom in na njem pozdravil udeležence v imenu delavcev in kmetov kamniškega okraja. Nato je propagiral ideje kmečko-delavskega gibanja in ko je jeseni 1939. leta uspelo KPS strniti demokratične sile v Zvezdu delavnega ljudstva, je postal njen zaupnik. S svojim delom v ljudsko-frontnem gibanju si je pridobil zaupanje vodil-

nih komunistov in manjše skupine članov CK KPS so se nekajkrat sestale na njegovem domu. Zaupali so mu tudi nekaj nalog pri organizaciji III. konference KPS 29. junija 1940 na Vinjah.

Po okupaciji se je tudi Miš vključil v priprave za vstajo. Za radomeljsko-mengeško četo, ki je taborila nedaleč od njegove domačije, je organiziral obveščevalno službo in prehrano. Polde Miš se je nato 14. septembra udeležil na Krumperku tudi ustanovnega sestanka občinskega odbora OF za Domžale in postal njegov član. Zaradi sodelovanja v narodnoosvobodilnem gibanju so ga Nemci aretirali in skupaj z bratom Francetom 14. novembra 1941 v Begunjah ustrelili.

Spomenik padlim borcem in žrtvam fašističnega terorja v Hrastniku pri Moravčah

Nemci pri svojih namerah, da zatro partizansko dejavnost, niso izbirali sredstev. Prav sredi leta 1942 je njihova brutalnost dosegla višek: začeli so z množičnim izseljevanjem slovenskega prebivalstva, s požigi vasi, nadaljevali so s streljanjem talcev in ponovno uvedli policijsko uro. 8. julija 1942 so na Korenu žive zažgali 16 moških in eno starko, žene in otroke odpeljali v taborišča, vas pa zažgali. 19. julija pa so izvršili podoben zločin v Hrastniku pri Moravčah, kjer so zažgali 9 ljudi. 2. avgusta pa so nato v Zlatem polju, Brezovici, Obršah, Mali Lašni, Podgori in Trnovčah zažgali skupno več kot 50 hiš in 50 gospodarskih poslopij ter izselili več kot 220 ljudi.

Spomenik talcem v Mengšu

Konec novembra 1943 je Varnostno-obveščevalna služba ugotovila, da so se v vrste OF vrinili nekateri sovražni elementi. Po priznanju krivde so jih likvidirali. Po novem letu 1944 so mengeški orožniki odkrili njihova trupa v jami na Gobavici. To odkritje justificiranih izdajalcev je imelo za posledico, da so Nemci ustrelili v Mengšu 8. januarja 1944 30 talcev. Ta dan zjutraj so jih Nemci priseljali v Mengš na travnik za Ravbarjevim gradom in jih nato v skupinah po 5 skupaj streljali s strojnico. Ko so Nemci svoje hudodelstvo opravili, so jih pustili ležati na travniku in šele proti večeru so jih lahko občinski delavci pokopali v skupni grob. Ta ustrelitev je bila prva večja nemška represalija v kamniškem okrožju po višku nasilja sredi leta 1942.

Spomenik žrtvam domobranskega nasilja za Šumberkom

Spomlad in v zgodnjem poletju 1944 je doživel narodnoosvobodilno gibanje na domžalskem območju velik razmah, ki ga je pojav domobranstva v drugi polovici tega leta hudo zavrl. 8. avgusta so domobranci ustanovili v Domžalah svojo prvo postojanko v kamniškem okrožju, zatem pa so se kmalu ugnezdzili tudi v nekaterih drugih krajih in začeli neusmiljeno terorizirati prebivalstvo, loviti in ubijati kurirje in terenske delavce ter uničevati organizacije OF. Že naslednji dan po svojem prihodu v Domžale so domobranci izvršili gnusen zločin v Podgorici, kjer so ustrelili tri partizane, štiri ženske pa vrgli v gorečo hišo. Naslednji velik zločin pa je bil uboj treh aktivistov F. Chvatala, F. Hribarja in V. Perka 20. septembra pod

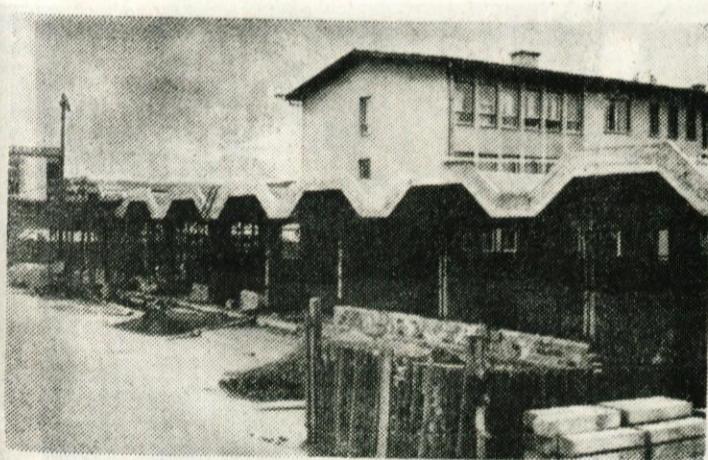

Sumbrekom ob cesti Vir-Ihan. Domobranci so s svojimi hudodelstvi nadaljevali in uspeli razbiti organizacije OF in Partije v ravninskih krajih domžalskega območja.

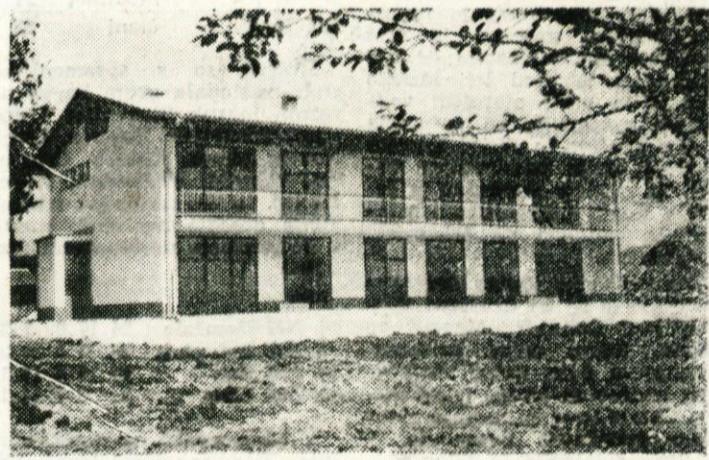
Detajl spomenika padlim borcem in žrtvam fašističnega terorja v Moravčah

Moravče so bile pomembno oporišče narodnoosvobodilnega gibanja na domžalskem območju. Okupator je sodelovanje moravškega prebivalstva s partizani poskušal zatrepi z izselitvijo okrog 250 oseb 29. januarja 1943, kar je bila najbolj množična izselitev v kamniškem okrožju. 16. marca tega leta sta kamniški in zasavski bataljon napadla Moravče. Uničila sta pošto, hranilnico in občino ter likvidirala nemškega nadučitelja. Zato so 22. marca Nemci v Moravčah ustrelili 7 talcev. 19. marca 1944 leta pa so Moravče napadle enote Tomšičeve in Šlandrove brigade in jih osvobodile. Tako so Moravče postale prestolnica »male Rusije«, kot so tedaj imenovali osvobojeno Moravško dolino.

Gradnja nove avtobusne postaje v Domžalah se nadaljuje; betonski objekt, v katerem bodo trgovine in turistične poslovalnice, že dobiva svojo dokončno obliko

Za občinski praznik bo v nedeljo, 27. julija izročen svojemu nalenu novi otroški vrtec v Mengšu, ki bo imel tudi jasli za dojenčke in bo tudi sicer sodobno opremljen

Razvoj športa v naši občini (pregled)

Slošna telesna vzgojt, šport in rekreacija zavzemajo vidno mesto v dogajanjih naše komune. Število športnih prireditvev, tekmovanj in nastopov se iz leta v leto veča. Nekatere panoge in posamezni športniki so s svojimi dosežki dvignili ugled mesta in občine. Kljub vsem tem uspehom pa število mladine, ki se bavi s telesno kulturo, ni zadovoljivo.

Občinska zveza za telesno kulturo ima včlanjenja dva samostojna odbora (šahovski in strelski) in 18 osnovnih organizacij, ki vadijo in tekmujejo v 10 različnih panogah. Vsa ta pisana zvrst aktivnosti pa je še ob koncu lanskega leta le 1152 aktivnih športnikov.

Društva za telesno vzgojo Partizan (Domžale, Mengš, Jarše, Moravče, Radomlje, Lukovica, Homec-Nožice) so pred leti odigrala vlogo pri razvoju telesne kulture in dosegala primerne uspehe. Društvo v Moravčah je bilo med najboljšimi v Sloveniji, za kar je prejelo od republike zvezka visoka priznanja. Moška in ženska vrsta domžalskega Partizana sta zmagali na državnem prvenstvu v ljudskem mnogoboru v Novem Beogradu, medtem ko so mladinci istega društva bili tretji v državi. Nastop telovadcev na velikem zletu v Pragi (leta 1948) in na zveznem zletu v Beogradu so nam ostali v lepem spominu. Orodni telovadci so uspešno nastopali na tekmovanjih I. razreda v republiškem in zveznem merilu. Iz vrst Partizana so nastali močni kolektivi nekdanjega atletskega in plavalnega kluba.

Nekdanja košarkaška sekcija domžalskega Partizana je pre rasla v samostojen kvaliteten kolektiv, današnji košarkaški klub »Domžale«. Mnogo je vzrokov, zakaj danes Partizan ne dosega več vidnejših uspehov, zakaj se zmanjšuje število partizanskih organizacij in njihovih članov, posebno iz vrst mladine: reorganizacija dela v Partizanu je pred leti krepko razredčila vrste starejših vodnikov, ustanovila so se razna druga društva in aktivi mlajših kadrov, ki bi prostovoljno vodili in vadili v Partizanu je že dalje manj pomanjkanje telovadnic, posebno pa telovadišč je občutno.

Na področju občine dejansko delujejo le še tri društva: TVD Partizan Domžale, Mengš in Jarše. Imajo delno primerne pogode za delo, nekaj strokovnih kadrov in lastne telovadnice. Ostala društva morajo svoje delo prilagajati razmeram, vendar životarijo in tekmovalnem obdobjem po letnih časih, vidimo tudi te športnike na teh tekmovanjih v namiz-

nem tenisu, smučanju, odbojkem, malem nogometu in plavanju.

Partizanu kot nosilcu splošne telesne vzgoje naše mladine in rekreacije delovnega človeka primanjkujejo telovadnice, vadiča, primerna oprema in drugo. Finančna sredstva so premajhna, a mladinske in sindikalne organizacije nimajo pravega razumevanja za splošno telesno vzgojo, ker v glavnem skrbijo le za tekmovalne športe.

V letu 1969 je večjo aktivnost pokazal le TVD Partizan v Mengšu na smučarskih tekmovanjih (sekcija je ukinjena in sedaj obstaja samostojni klub) in TVD Partizan Domžale v tekmovanjih medobčinskega značaja v odbojki. Ekipa tega društva nas je dostojo zastopala na zletu Bratstva in enotnosti v Bihaču.

Domžalski Partizan, kot naslednik bivšega sokolskega društva, bo drugo leto praznovali visoki jubilej: 65 let telesne kulture v naši komuni. Temu jubileju bo potrebno dati poseben poudarek.

Nogomet je v Domžalah po številu igralcev in tekmovanj najbolj množičen šport. Število mladine, ki se udejstvuje v tej športni panogi, se ceni na 350 aktivnih igralcev, od tega je v petih nogometnih klubih (NK Domžale, NK Induplati, NK Dob, NK Ihan in novoustanovljeni NK Polet — Trojane) registrirano pri Nogometni podvezni Ljubljana 163 igralcev nogometu.

Moštva, ki so junija končala prvenstvena tekmovanja za leto 1968/69, so samo v letu 1968 odigrala neverjetno veliko tekem in sicer:

NK Domžale	člani	54
	mladinci	20
NK Induplati	člani	31
	mladinci	11
NK Dob	člani	30
	mladinci	21
NK Ihan	člani	35

Moštva so s spremenljivo srečo zastopala svoje barve po raznih mestih Slovenije: Ljubljani, Trbovljah, Zagorju, Litiji, Novem mestu, Kranju, Črnomlju, Vrhniku, Medvodah, Rakiku itd. in ob zaključku tekmovanja dosegla naslednja mesta v podveznem nogometnem redu:

Točk											
3.	NK Domžale	24	17	0	7	34					
7.	NK Induplati	24	9	5	10	23					
10.	NK Dob	24	6	4	14	16					
11.	NK Ihan	24	3	7	14	13					

V tekmovanjih za pokal maršala Tita so domžalčani bili uspešnejši in so najprej

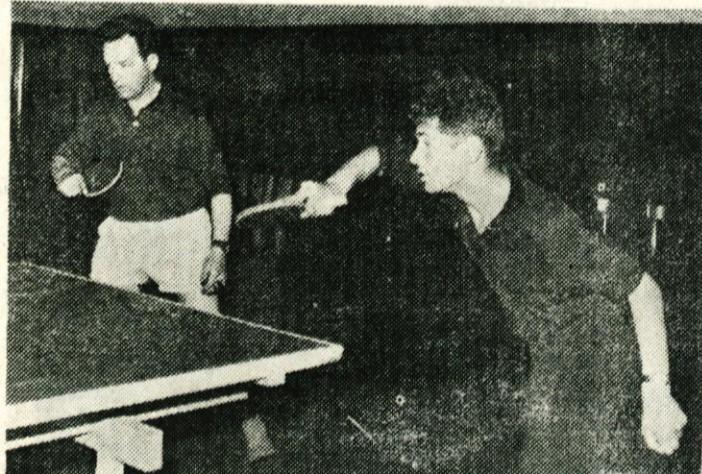
v Jaršah premagali NK Induplati z 4:1;

V občini imamo tri smučarske kolektive: Smučarsko društvo Domžale, Smučarski klub Ihan in Smučarski klub Mengš. Smučarji domžalskega društva, ki gojijo predvsem alpske discipline, so zelo uspešno zaključili zadnjo sezono. Upravni odbor in dobre strokovne komisije kakor tudi zadostno število smučarskih učiteljev, vaditeljev in vodnikov ter dve aktivnih smučarjev so garancija, da z gotovostjo lahko pričakujemo hiter napredok v razvoju tega športa.

Smučarskih tečajev, ki jih prireja društvo na Veliki planini, se udeležuje do 150 tečajnikov. Pomembno je omeniti, da je članstvo opravilo čez 5000 ur prostovoljnega dela na ureditvi smučarske proge. Udeležbe na tekmovanjih v Črmožnjicah (consko prvenstvo pionirjev za Kajuhov pokal na Mozirski planini, zmaga mladincev), mednarodne tekme mladincev v smuku — Domžale, občinsko prvenstvo na Gobavici, republiško prvenstvo za pionirje na Zelenici, pokal Viševnik, občinsko prvenstvo v Kamniku, organizacija in tekmovanje na troboju Kamnik — Domžale — Mengš v slalomu na Veliki planini so dokaz dobrega dela tega kluba.

Tudi klub v Mengšu oziroma smučarska sekcija Partizana je bil v pretekli sezoni delovn. Novi upravni odbor in ostalo vodstvo so garancija za uspešno delo. Velika pridobitev ne samo za Mengš, temveč za smučarski šport v vsej občini je izgradnja proge na Gobavici, kjer so člani kluba in ostali občani s prostovoljnim delom pomagli do realizacije. Mengški smučarji so v pretekli sezoni tekmovali v slovenskem conskem prvenstvu za pionirje v Bohinjski Bistrici in si priborili pravico tekmovanja na prvenstvu Slovenije za pionirje v Ravneh na Koroškem. Poleg društvenih tekmovanj je klub organiziral občinsko prvenstvo in sodeloval na ostalih tekmovanjih.

Nadaljevanje na 13. strani

Slika iz arhiva: nemizni tenis, včasih množični šport v Domžalah, izginja, ker ni organizacije, ki bi ga usmerjala in vodila

Priredil je tečaj za šolsko mladino na Veliki planini z udeležbo 50 tečajnikov, najboljšim smučarjem je pa omogočil obisk tečajev za smučarske učitelje in vaditelje.

Tako kot SD Domžale tudi SK Mengš posveča vso pozornost vadbi in razvoju alpskih disciplin. Mengšani so si zadalj naložo, da ponovno poživijo sekcijo za smučarske skoke. Z ozirom na tradicijo mengških skakalcev in ugodnih pogojev za gradnjo manjših skakalnic želimo, da bi se njihove želje izpolnile.

V Ihanu deluje že od leta 1946 neprekjeno smučarski klub, v katerem je prek osemdeset pripadnikov, predvsem mladine, pod strokovnim vodstvom vadi v smučarskih tekih in skokih. Klub prireja samostojne tečaje, posamezniki pa se udeležujejo treningov, katere prireja Zvezna Uprava posveča mnogo skrbi bodočim skakalcem, ki imajo strokovno pomoč v področni planinski šoli za smučarske skoke, katera spada pod Komite Planica.

Člani in mladinci zelo uspešno tekmujejo na republiških in državnih prvenstvih, kjer so posamezniki osvajali naslove državnih prvakov. Nekateri člani so nastopali tudi na mednarodnih tekmovanjih v sestavu državne reprezentance. Imena ihanških smučarjev: Kovč, Hribar, Slovnik, so znana v našem smučarskem športu, po njihovi zaslugu so bili priborjeni mnogi pokali in priznanja.

Dobra propaganda skakalnega športa predstavlja tekmovanje »Tri skakalnice« (Ihan — Dol — Kamnik), na katerih nastopajo tekmovalci iz vse Slovenije.

Poleg delovnega upravnega odbora ima klub več komisij in zadostno število trenerjev in vaditeljev. Čez 50 nastopov na domačih, republiških in zvezniških tekmovanjih so lep dokaz množičnega in kvalitetnega dela.

Dvajset let je minilo, odkar sta takratna dijaka Brate Orehek in Vid Zule, ki sta obiskovala tehnično šolo v Karlovcu, prinesla v naše mesto novo športno igro — košarko. Kaj hitro je ta igra postala priljubljena med mladincem Partizana. Privrženci te atraktivne igre so kmalu našli veliko podporo pri predsedniku kluba, pokojnem Širciju, ki je z veseljem in ogromno voljo do dela prevzel skrb za razvoj košarke v Domžalah. Kmalu so bili uresničeni pogoji za normalno delo in leta 1949 je košarkaška sekcija Partizana prerasla v samostojni Košarkaški klub Domžale.

Naslednje leto mladinci že tekmujejo v drugi skupini republiške lige, kjer so zasedli skromno četrto, predzadnje mesto. V letu 1951 imajo tudi že člani svojo ekipo, ki tekmuje s košarkaški zahodne skupine republiške lige.

Mnogo pionirjev in mladine, dobro strokovno vodstvo in lepo urejeno novo igrišče v športnem parku so bili dobri pogoji za nagel vzpon domžalske košarke. Leta 1962 so pionirji že republiški prvaki (trener Sašo Gril), ponovno pionirji zmagači na republiškem prvenstvu čez dve leti pod vodstvom trenerja Zule Petra, leta 1963 pa mladinci osvoje drugo mesto v republiki. To leto je obdobje velikih uspehov. Člansko moštvo, ki ga trenira Brumen, se kvalificira v republiško tekmovanje, a v tekmovanju za pokal SFRJ so Domžalčani kot gostitelji bili izločeni šele v četrtfinalu od državnega prvaka KK Beograd. Mnogi ljubitele košarke se še spominjajo sijajne igre pokojnega Korača in njegovih tovarišev, ki so se moralni pošteno oznojiti, da so premagali borbene domačine. V naslednjih letih moštvo stagnira, izpade iz republiške lige, a si že v naslednji sezoni z vztrajnim delom pribori spet pravico do tekmovanja v v Šjem rangu. Leta 1968 imajo košarkaši veliko slavlje: vstop v tekmovanje zveznega razreda, II. zvezna liga zahod. Sledijo tečke preizkušnje na tekmovanjih na Reki, v Sarajevu, Zagrebu, Zenici, Banjaluki, Tuzli in drugod, ki še bolj utrdijo moštvo, da na koncu sezone pristane na osmém mestu prvenstvene razpredelnice. V tekmovanju za pokal SFRJ je KK bil izločen v 16-ini finalu od ligasa Zelezničar iz Karlovca.

Košarkaši imajo v svojih vrstah osemdeset registriranih igralcev, ki tekmujejo z vsemi vrstami na regionalnih, republiških in državnih prvenstvih. Poleg upravnega odbora skrbi za strokovno vzgojo trener, in šest inštruktorjev, 25 članov pa opravlja delo v raznih komisijah.

Enkrat mesečno nedeljski občan opazi večjo skupino zamisljenih gostov na senčnem vrtu gostišča »Pri pošti«. **To so člani Šahovskega kluba Domžale**, ki skupaj s tovarisi iz Ljubljane in Kamnika preizkušajo svoje sposobnosti na brzoturnirjih.

ŠK je mlad kolektiv, ustavljena leta 1961, a ima v svojih vrstah naslednjo kvaliteto. tri mojstrske kandidate, tri prvokategornike, petnajst drugokategornikov in več tekmovalcev ostalih kategorij.

Člani se redno udeležujejo ekipnega šahovskega prvenstva Slovenije, na katerem so leta 1967 in 1968 dosegli odlično tretje mesto. Na prvenstvu posameznikov je bil Ivačič dvanajst četrti, medtem ko je mladinec Karner leta 1965 postal republiški prvak.

Velik uspeh so dosegli šahisti na brzopoteznih turnirjih slovenskih mest: 1964 v Celju tretje — četrteto mesto, 1966 v Čatežkih toplicah četrtoto mesto in letos v Ptaju celo tretje me-

sto, takoj za reprezentancama mesta Ljubljane in Maribora.

Od leta 1963 dalje klub vsako leto organizira spominske turnirje »Hering — Zupančič«, na katerih nastopa po 24-šahistov v dveh skupinah. Lepe uspehe na teh tekmovanjih so dosegli Ivačič, Lorbek in Vavpetič.

Mednarodna tekmovanja na Bledu, v Puli in v Domžalah z moštvom Reudersa z Danske so dvignili ugled kluba zunaj mej naše domovine, kajti četrto mesto na Bledu in drugo mesto v Puli predstavljata najvišje uspehe kluba.

Vodstvo kluba organizira tudi sindikalna tekmovanja in občinska prvenstvo osemletk. Številna tekmovanja, dobro delo odpora in uspehi so odraz kvalitetnega dela na tem področju.

Tudi v mengškem Partizanu je v zadnjem času na novo oživila šahovska sekcija, ki vključuje večje število mladih, perspektivnih igralcev, vodi pa jih agilni Jagodic.

Mlajše pionirke osnovne šole Moravč v Peč so lahko ponosne, saj so prvakinje Slovenije za leto 1969. Enake uspehe so prejšnja leta dosegli starejši pionirji osnovne šole iz Domžal in Brda, kakor tudi pionirke iz Dragomilja.

Na Prevojah obstaja zgleden kolektiv dvigalcev uteži. Z marljivim delom, dobro organiziranimi tekmovanji na republiških prvenstvih in v zamejstvu, si je TAK Prevoje utrdil ugled tako, da mu je republiška zveza zaupala organizacijo zahtevnejših mednarodnih tekmovanj. V letu 1968 je bil TAK gostitelj na troboju prijateljstva med reprezentancami Koroška—Južna Benečija—Slovenija v Moravčah:

Pogoji za redno delo kluba so slabji, tekmovalna oprema je pomajkljiva, vendar bi z materialno podporo ta klub razen dvigalcev uteži lahko zajel še vso tisto mladino, ki si želi zdravega razvedrila v judu, kaziteriu in ostalih težkoatletskih panogah, katerih nekateri mladinci z uspehom vadijo v Ljubljani.

Propagandni nastop v borbenih športnih igrah, ki je bil organiziran pred meseci v domžalski Hali, je bil uspešen uvod in prikaz pestrosti in lepotetega športa. Do leta 1955 je v Domžalah obstajal atletski klub, ki je v tem času bil med najboljšimi v Sloveniji. Zaradi boljših pogojev dela so nekateri atleti zapustili klub in se preselili na druge atletske steze, funkcionalirji so se moralji boriti z materialnimi težavami, namesto, da bi se posvetili strokovnemu delu in tako se je zgodilo, kar je bilo pričakovati — AK Domžale je propadel.

V Domžalah in okolici je med mladino dovolj zanimanja za to športno panogo, dokaz so redka tekmovanja šolske mladine in tekmovanja za občinski praznik

v nočnih štafetah po domžalskih ulicah.

V Športnem parku samevajo zapuščene atletske naprave, ki so bile zgrajene z veliko ljubeznijo do kraljice športa z udarniškim delom. Lansko leto so bile vse te naprave (na žalost z vednostjo in predhodnim odobrenjem) do konca uničene s strani podjetja Konstruktor iz Zagreba, ki je imel v Športnem parku svoje skladišče kablov, a po atletski stezi so neusmiljeno gospodarili tovornjaki s prikolicami in traktorji.

Potrebljeno bi bilo na novo oživiti to lepo panogo, vendar bo težje najti dobro vodstvo kot materialna sredstva.

V Domžalah obstaja tudi športno društvo Invalid, ki se aktivno bavi le s kegljanjem in tekmuje v podzveznem rangu tekmovalne skupnosti Ljubljana. V tem športu se udejstvujejo še številna sindikalna moštva na turnirskih tekmovanjih, tako da je kegljanje kot ugodna rekreacija delovnega človeka na zadovoljivi višini. V občini imamo dve kegljišči in to v Domžalah in v Jaršah, z ozirom na odlične pogoje za razvoj pa lahko z zaupanjem pričakujemo od kegljaških delavcev, da se bo tudi v Domžalah in širši okolici pojavit kvalitetni kegljaški kolektiv.

Ceprav so uspehi v telesni kulturi pomembni, vendar s stanjem te panoge človekove dejavnosti predvsem v pogledu množičnosti in splošne vadbe ne moremo biti povsem zadovoljni. Zavest o nujnosti telesne kulture v sodobnih delovnih razmerah še ni dovolj razvita, naraščanje deformacij pri šolski mladini, odstotek mladine, ki ni sposobna za vojaško službo, ki narašča iz leta v leto, prezgodnejne padanje telesnih sposobnosti pri ljudeh, ki so starejši od 25 let, so pojavi, katerim mora družba posvetiti vso pozornost.

Družbeno-politične skupnosti so sprejele za razvoj telesne kulture vrsto sklepov in ukrepov, vendar so ti zaradi premajhne skrbi za njihovo izvajanje ostali brez večjih rezultatov (Resolucija o telesni kulturi, sprejeta v Zvezni skupščini 21. 6. 1968), ker v družbenih načrtih posebno pa v načrtih komun. telesna kultura še ni dobila pravega mesta. Utrditvi moramo predvsem miselnost, da je telesna kultura danes ne-pogrešljivi del vsakdanjega življenja delovnih ljudi in mladine. Zato si je treba prizadovati, da bosta njen razvoj in obseg povezana z naraščanjem narodnega dohodka, posebno če bomo hoteli imeti krepko in zdravo mladino in sposobnega delovnega človeka, ki bo sposoben opravljati vse tiste naloge, ki mu jih nalaga sodobna razvijajoča se družba.

Pavlin Zule

Zemljevid naše občine z mejami 23 krajevnih skupnosti

PREGLEDNA KARTA OBČINE DOMŽALE

Številčne podatke o Krajevnih skupnostih objavljamo
na naslednji strani

Naša občina v številkah

Stanje zemljišč v občini Domžale v letu 1969

Zap. st.	Kategorije	Skupaj	Družbeni sektor	Zasebni sektor	v ha
Vsa površina	23.991	2.061	19.452		
1. Njive in vrtovi	5.882	1.319	4.563		
2. Sadovnjaki	435	—	435		
3. Travniki	4.051	382	3.669		
4. Pašniki	1.369	116	1.253		
5. Trstičja in močvirja	16	4	12		
6. Gozdna zemljišča	9.422	159	9.263		
7. Nerodovitna zemlja	338	81	257		
8. Javna zemljišča	2.478				
1. Obdelovalna površina	10.368	1.701	8.667		
2. Kmetijska površina	11.753	1.821	9.932		

Delež občine v narodnem dohodku republike po področjih¹

SR Slovenija = 100	1964	1965	1966	1967
Skupaj	1,9	1,8	1,7	1,7
Industrija	2,7	2,6	2,4	2,4
Kmetijstvo	2,0	2,0	2,0	2,4
Gozdarstvo	1,3	1,4	1,4	1,4
Gradbeništvo	0,7	0,8	0,9	1,0
Promet	0,3	0,4	0,3	0,3
Trgovina	0,5	0,7	0,7	0,7
Gostinstvo in turizem	1,2	1,0	1,1	1,3
Obrt in komunalna	1,8	2,2	1,8	2,2

¹ Po podatkih Zavoda SRS za statistiko.

Površina, gospodinjstva in prebivalstvo — stanje 31. III. 1969

	Površina v ha	Gospo- dinjstva	Prebivalstvo	Stevilo prebivalcev na 1 km ²
1948 ¹	23.991	5.557	22.598	94,2
1953 ¹	23.991	5.931	24.104	100,2
1961 ¹	23.991	7.493	27.449	114,4
1965 ¹	23.991	7.771	28.983	120,8
1966 ²	23.991	8.042	29.373	122,4
1967 ²	23.991	8.338	29.970	124,9
1968 ²	23.991	8.487	30.396	126,7
1969 ²	23.991	8.707	30.733	128,1
Indeks 1969 1948	100	157	136	136

¹ Podatki po popisih.

² Podatki po registru stalnega prebivalstva.

Delež narodnega dohodka v družbenem proizvodu

Skupaj	1964	1965	1966	1967	1968
Skupaj	94,6	95,4	94,4	93,1	93,1

Družbeni proizvod¹

Sk:	182,8	217,4	237,8	251,5	289,0	119	109	106	114	158
1964	1965	1966	1967	1968 ²	1965	1966	1967	1968	1964	
v milijonih din										

¹ Po podatkih Zavoda SRS za statistiko.

² Ocena.

Struktura družbenega proizvoda po panogah v letu 1968¹

Skupaj	1968	100	59,5	14,5	1,4	5,9	1,7	9,0	2,1	5,9
Skupaj	1968	100	59,5	14,5	1,4	5,9	1,7	9,0	2,1	5,9

¹ Ocena.

Izplačila za investicije v osnovna sredstva in sredstva skupne porabe v gospodarstvu¹

Skupaj	15.152	18.833	30.563	124	162	202
1966	1967	1968	1967	1968	1966	1967
Skupaj	15.152	18.833	30.563	124	162	202
Industrija ²	11.063	12.672	21.179	115	167	191
Kmetijstvo	487	169	360	35	213	75
Gozdarstvo	1.155	2.717	5.901	235	217	510
Trgovina	363	107	23	29	22	6
Gostinstvo	923	1.145	719	124	63	78
Stanovanjsko-komunalna dej.	1.162	2.023	2.381	174	118	205

¹ Vključene gospodarske organizacije s sedežem v občini.

² Vključeno tudi podjetje Slovenijales — LIP Radomelje.

Nominalni in realni osebni dohodki

	1966	1967	1968	1968
	1965	1966	1967	1965
Nominalni osebni dohodki	137	108	108	160
Življenski stroški ¹	123	108	105	140
Realni osebni dohodki	111	100	103	114

Industrijska proizvodnja

	1966	1967	1968	1968
	1965	1966	1967	1965
Fizični obseg proizvodnje	97	104	107	108
Vrednost proizvodnje	111	112	108	134

¹ Podatki za SR Slovenijo Zavoda SRS za statistiko.

v indeksih

Narodni dohodek¹
v milijonih din

Zasebna obrt

	1964	1965	1966	1967	1968 ²	1965 1964	1966 1965	1967 1966	1968 1967	1968 1964
Skupaj	173,1	207,5	224,7	234,2	269,0	120	108	104	115	155
družbeni sektor . .	152,0	177,6	188,9	188,1	220,0	117	106	100	117	145
zasebni sektor . .	21,1	29,9	35,8	46,1	49,0	142	120	129	106	233

¹ Po podatkih Zavoda SRS za statistiko.

² Ocena.

Poprečni nominalni osebni dohodki po panogah

	Stanje 31. XII. 1968
Obrtniki	528
Tuja delovna sila . . .	405
Vajenci	195
Osebe, ki opravljajo obrtne storitve kot posranski poklic . . .	99
Gostilničarji	70
Tuja delovna sila v gostinstvu	40
Avtoprevozniki	41

Poprečno število zaposlenih po panogah¹

	Indeks									
	januar-maj					januar				
	1965	1966	1967	1968	1969	1966 1965	1967 1966	1968 1967	1969 1968	
Skupaj	572	777	836	906	843	1.010	137	108	108	120
Gospodarstvo	559	764	818	886	818	990	107	108	121	
Negospodarstvo	747	918	1.033	1.131	1.115	1.229	113	109	110	

¹ Po podatkih personajne službe, brez gradbeništva.

Hranilne vloge in število varčevalcev pri KBH — podružnica Domžale¹

	Indeks									
	januar-maj					januar				
1964	1965	1966	1967	1968	1969 ²	1965 1964	1966 1965	1967 1966	1968 1967	1969 1968
Hranilne vloge (v tisoč din)										
skupaj	4.317	4.595	9.256	13.765	19.585	23.660	106	201	149	142
v tem:										
stanovanjsko varčev. .	—	—	250	1.057	2.369	2.889	—	—	423	224
število varčevalcev										
skupaj	—	9.260	10.256	11.820	13.055	13.665	—	111	115	111
v tem:										
stanovanjsko varčev. .	—	—	49	156	295	329	—	—	318	189
1 Stanje 31. 12.										
2 Stanje 30. 6.										

Potrošniška posojila in število posojiljemalcev pri KBH — podružnica Domžale¹

	Indeks									
	januar-maj					januar				
1964	1965	1966 ²	1967	1968	1969 ³	1965 1964	1966 1965	1967 1966	1968 1967	1969 1968
Potrošniška posojila (v tisoč din)	6.642	5.422	5.086	4.855	8.070	7.852	82	94	95	166
Stevilo posojiljemal. .	3.644	3.107	2.949	2.608	3.883	4.479	85	95	88	149
1 Stanje 31. 12.										
2 Stanje 1. 1. 1967.										
3 Stanje 30. 6.										

Poprečno število zaposlenih¹

	Indeks									
	januar-maj					januar				
	1965	1966	1967	1968	1969	1965 1964	1966 1965	1967 1966	1968 1967	1969 1968
Skupaj	8.475	8.058	8.088	8.142	8.322	95	100,4	100,7	102	98
Gospodarstvo	7.774	7.386	7.418	7.436	7.600	95	100,4	100,2	102	98
Negospodarstvo	701	672	670	706	722	96	100	105	102	103

¹ Brez gradbeništva.

Sedmega julija letos je turistično društvo Domžale z opeerto Janka Gregorca »OJ TA SLAMNIK DOMŽALSKI« preizkusilo možnosti, da se uveljavlja stalno praznovanje slamnikarstva, ki v Domžalah in okolici res predstavlja najstarejšo obrtno in industrijsko zvrst.

Zal predstava ni uspela in bo v bodoče predvsem nujno spremeniti besedilo, za tem pa še vse naslednje dimenzije, ki preveč odstopajo od osnovne oblike, ki jih zahteva opereta kot gledališka zvrst, ki sicer v umetniškem pogledu res ni imela nikoli visokih kvalitet.

»Adam Ravbar« ob Krumperškem gradu, so s kantato prof. Matije Tomca obnovili in dopolnili. Škoda, da celotno predstavo ni nihče režijsko obdelal. Številne možnosti, ki jih ima režiser prav pri tem delu, se ne ponudijo povsod in je prav velika škoda, da se ni s tem režiser malo bolj smiselnou pozabaval.

Kakor za Adama Ravbarja, velja tudi za slamnikarstvo, naj organizatorji posvečajo več pozornosti umetniškemu delu programa. Gostinska dejavnost se ne sme štetiti v program, ker je itak posebej plačana tolkokrat. kolikokrat pokličeš na mizo. Za umetniški del, ki je pa povsod preveč provizoričen, so vstopnice predrage in ni turistične.

Najbolje in verjetno tudi z najmanjšimi stroški so pripravili poletne igre v Mengšu in sicer z odlično zaigrano Gogoljevo komedijo »ZENITEV«. Cudim se, da se z ZENITVIJO niso odpravili na republiško tekmovanje amaterskih odrov! Saj bi zanesljivo dosegli visoko mesto. Naj povem, da sem že videl veliko amatersko zaigranih del. Tudi Gogoljevo »ZENITEV« že večkrat, vendar tako natančno sinhronizirane predstave še ne Maniši spodrljajti so lepo potrdili, kako visoko kvalitetna je pripravljenost. saj so bili tudi ti le predstav v korist. Za posamezne lice, ki so bili vsi brez izjeme odlični: so Mengšani lahko ponosni. Mi-

kromimika na tej predstavi pa je vredna podrobnejše razčlenitev in ne spada v ta enciklopedični pregled.

Povzetek:

Če je kdo opravičeno organiziral pojedino in ples po predstavi, so to samo jamarji po Adamu Ravbarju. Turistično društvo je z gostinskim delom sicer prekrilo neuspelo predstavo operete, vendar se tistemu, kar je sledilo, ni moglo reči slavnikiarski ples, ker je bilo samo nekaj srečnežev, ki so jih ujeli in nekaj pametnih, ki jih niso odvrgli.

V Mengšu bi bila veselica po predstavi zelo škodljiva in je bolje, da tudi v bodoče posvečajo vso pozornost predstavi, ljudem pa pustijo možnost, da jim njihovo posredovanje katerega koli umetniškega dela ostane v trajnem spominu.

E. Moderator

NEKAJ OPOMB

K ŠTEVILKAM

Po metodoloških pojasnilih Zavoda SRS za statistiko je obnova za izračun družbenega proizvoda vrednost enoletne proizvodnje gospodarskih organizacij in zasebnikov. Družbeni proizvod obsega amortizacijo in narodni dohodek, ki ga sestavlja čisti osebni dohodki, akumulacija in skladi.

Amortizacija vsebuje vrednost sredstev, ki so jih gospodarske organizacije vplačale v amortizacijski sklad za zasebni sektor pa je amortizacija ocenjena.

Čisti osebni dohodki zajemajo sredstva, ki so bila izplačana zaposlenim v gospodarstvu. "Osebni dohodki" v zasebnem sektorju pa zajemajo tisti del dohodka, ki zasebnikom ostane za osebno potrošnjo in investicije.

Akumulacija in skladi pa zajemajo tisti del narodnega dohodka, ki so ga gospodarske organizacije izločile v obliki dakov in prispevkov za ustrezne družbene sklade, proračune in sklade gospodarskih organizacij. Pri zasebnikih je akumulacija ocenjena kot del dohodka, predstavlja vrednost plačil oblik dakov, taks in prispevkov.

Povprečne čiste nominalne osebne dohodke zaposlenih se stavlja prejemki na zaposlenega, ki izvirajo iz rednega delovnega razmerja. Podatki so v neto zneskih.

Indeks nominalnih osebnih dohodkov je izračunan po podatkih povprečnih čistih osebnih dohodkov.

Indeks realnih osebnih dohodkov pa predstavlja razmerje med indeksom nominalnih osebnih dohodkov in indeksom življenskih stroškov.

Vsi zneski so v novih dinarjih.

Podatke zbrala analitskostatična služba SOB Domžale.

Kmetijski pridelki

v q

	Družbeni in zasebni sektor			Družbeni sektor			Zasebni sektor		
	1966	1967	1968	1966	1967	1968	1966	1967	1968
Pšenica bogatorodna	19.097	21.965	20.713	8.725	11.012	9.685	10.372	10.953	11.028
Pšenica ostale sorte	10.078	11.096	10.378	—	—	108	10.078	11.096	10.270
Rž	1.348	1.087	820	245	—	—	1.103	1.087	820
Ječmen	7.056	7.068	7.287	4.095	3.947	3.965	2.961	3.122	3.322
Oves	5.829	5.103	1.940	3.404	3.094	408	2.425	2.009	1.532
Hibridna koruza storži	15.594	14.857	33.840	6.930	6.481	22.187	8.664	8.376	11.653
Koruza ostale sorte storži	9.200	9.625	7.700	30	—	—	9.170	9.625	7.700
Krompir	131.075	120.092	129.500	17.559	8.457	19.210	113.516	111.635	110.290
Pridelki na ha									
Pšenica bogatorodna	31	31	28	38	37	33	27	26	24
Pšenica ostale sorte	16	16	16	—	—	22	16	17	16
Rž	16	18	17	12	—	—	18	18	17
Ječmen	24	21	33	27	23	18	17	17	17
Oves	24	22	15	36	29	24	16	16	14
Hibridna koruza storži	65	61	68	80	76	74	57	52	60
Koruza ostale sorte storži	47	44	46	30	—	—	47	44	46
Krompir	155	141	149	219	160	208	148	140	142

Seznam cesti na območju občine Domžale — stanje konec leta 1968

Ked	St.	Naziv ceste	Dolžina ceste			Zgornji ustroj ceste		Skupaj
			od	do	skupaj	maka-	dám	
I.	6	Maribor—Ljubljana	113,282	144,262	30,980	—	30,980	30,980
II.	322	Mengeš—Moste	0,000	2,000	2,000		2,000	
	323	Trzin—Mengeš—Kamnik	0,000	6,400	6,400		6,400	
	336	Trojane—Izlake	0,000	1,400	1,400	0,500	0,900	9,800
III.	5028	Dragomej—Domžale—Duplica	2,000	9,600	7,600		7,600	
	5032	Želodnik—Moravče—Zagorje	0,000	1,200	1,200		1,200	
			11,700	12,600	0,900		0,900	
			1,200	11,700	10,500	10,500	—	
			12,600	17,200	4,600	4,600	—	
	5048	Mengeš—Rodica	0,000	2,450	2,450	—	2,450	27,250
IV.		Krajevne skupnosti in zbori volivcev	1. raz.		158,202	151,146	7,056	
			2. raz.		60,589	60,589		
			3. raz.		59,627	59,627		278,418
		Skupaj			346,448	286,962	59,486	346,448

Planirani in doseženi proračunski dohodki in izdatki v letu 1968

v tisoč din

	Plan 1968	Realizacija 1968	Indeks izpolnitve plana	Plan 1969	Realizacija 1968
Dohodki — skupaj	12.227,4	11.973,4	98	12.836,3	107
Prispevki	5.406,1	5.623,9	104	5.624,0	100
Davki	4.309,9	4.179,0	97	4.416,4	106
Takse	496,0	465,0	94	782,0	168
Dohodki po zveznih predpisih	1.200,0	836,0	70	1.200,0	144
Dohodki organov in razni drugi dohodki	490,6	544,7	111	192,7	35
Prenesena sredstva	324,8	324,8	100	621,2	191
Izdatki — skupaj	12.227,4	11.352,2	93	11.636,3 ¹	103
Izobraževanje in vzgoja	—	—	—	230,0	—
Kulturno-prosv. dej.	591,4	552,7	93	501,7	91
Socialno skrbstvo	1.345,0	1.269,3	94	1.520,0	120
Zdravstveno varstvo	338,2	240,5	71	345,5	144
Komunalna dejavnost	121,7	120,4	99	127,4	106
Državna uprava	3.295,4	3.228,7	98	4.145,7	128
Dejavnost kraj. skup.	354,1	335,2	95	358,9	107
Dejavnost družbeno-političnih organizacij in društev	248,5	248,6	100	325,3	131
Negospodarske investicije	4.904,3	4.481,3	91	3.058,8	68
Gospodarske investicije	190,8	166,2	87	310,1	187
Gospodarski posegi	297,2	252,9	85	322,2	127
Neporavnane obveznosti iz preteklih let	12,1	12,1	100	106,0	876
Rezervni sklad	102,9	101,7	99	104,0	102
Nerazporejeni dohodki — prorač. rezerva	425,8	342,6	80	180,7	56
Presežek dohodkov nad izdatki	—	621,2	—	—	—

¹ Predvideni proračunski izdatki so manjši od predvidenih dohodkov za 1.200.000 din, to je za prispevek za mestna zemljišča, ki ni sestavni del dohodka za razporeditev.

² Indeks

Poraba umetnih gnojil v kmetijstvu

	v tonah					
	Skupaj		Družbeni sektor		Zasebni sektor	
	1967	1968	1967	1968	1967	1968
Skupaj	1721	1505	87	1066	903	85
Dušikova	548	581	106	344	451	131
Fosforna	326	216	66	153	52	34
Kalijeva	179	52	29	153	15	10
Mešana	668	656	98	416	385	93
					252	271
					107	

Kmetijski pridelki

	v indeksih					
	Skupaj		Družbeni sektor		Zasebni sektor	
	1967	1968	1967	1968	1967	1968
Skupaj	97	97	89	113	98	94
Pridelki zgodnjih posevkov .	107	88	110	77	105	96
Pridelki poznih posevkov .	106	150	112	229	103	101
Industrijske rastline	113	92	112	—	117	311
Vrtnine	92	108	50	222	98	100
Krmske rastline	96	91	54	87	115	92
Vmesni posevki in podsevki .	102	92	52	—	106	92
Naknadni in strniščni posevki	111	96	1150	14	106	101
Travnat svet	85	93	122	86	81	94
Pridelek sadja	99	74	—	80	99	74
Predelava sadja	155	68	—	—	155	68

Promet v trgovini na drobno

	v tisoč din					
	1966	1967	1968	Indeks 1967 1966	1968 1967	
Skupni promet	70.272	76.418	95.787	109	125	
— od tega živila	29.359	35.177	35.844	120	102	
— od tega neživila	40.913	41.241	59.943	101	145	
Prodano za gotovino in regres	63.569	67.464	80.661	106	120	
Za potrošniško posojilo trgovskih organizacij, barirane čeke, protičeke	601	651	6.442	108	990	
Za virman in barirane čeke netrgovskih organizacij in ustanov	6.102	8.303	8.684	136	105	

Promet v gostinstvu po sektorjih lastništva

	v milijon din					
	1966	1967	1968	Indeks 1967 1966	1968 1967	
Skupaj	11,07	13,31	15,27	120	115	
Družbeni sektor	6,82	7,81	8,00	115	102	
Zasebni sektor	4,25	5,50	7,27	129	132	

Število motornih vozil¹ — stanje 31. XII.

	Indeks					
	1967	1968	Indeks 1968 1967			
Skupaj	3914	4588	117			
Mopedi	1513	2043	135			
Motorna kolesa	351	322	92			
Osebni avtomobili	1792	1931	108			
Avtobusi	2	2	100			
Tovorni avtomobili	133	162	122			
Specialna vozila	11	11	100			
Traktorji	48	52	108			
Prikolice	64	65	102			

¹ Po podatkih republiškega sekretariata za notranje zadeve

Število prometnih nesreč in ponesrečene osebe¹

		1967	1968	Indeks 1968 1967
Število prometnih nesreč		218	251	115
od tega				
— smrtnih nesreč		8	14	175
— s telesno poškodbo		182	190	104
— samo z materialno škodo		28	47	188
Mrtve in poškodovane osebe		260	274	105
od tega				
— mrtvi		8	15	188
— hudo poškodovani		101	109	108
— lahko poškodovani		151	150	99
Materialna škoda v tisoč din		935	1964	210

¹ Po podatkih republiškega sekretariata za notranje zadeve

Turistični promet

	1966	1967	1968	Indeks 1967 1966
Gostje	4537	3778	4189	83 111
— domači	2194	1841	2202	84 120
— tujci	2343	1937	1988	83 103
Prenočitve	6635	8426	6104	127 72
— domačih gostov	3055	5672	3563	186 63
— tujih gostov	3580	2754	2541	77 92

Število oseb, ki iščejo zaposlitev, prijavljenih pri Komunalnem zavodu za zaposlovanje Ljubljana — konec maja 1969

	Skupaj	Prvič iščejo zaposlitev
Skupaj	195	75
Pričuteni delavci	48	2
Nepričuteni delavci	102	62
Delavci s poklicno šolo	31	5
Delavci s srednjo šolo	12	5
Delavci z višjo šolo	1	—
Delavci z visoko šolo	1	1

Kategorizirane ceste po vrsti cestišča

		Asfalt beton ipd.	Makadam tolčenec	Drugo ¹
Skupaj	346,45	59,49	286,96	—
I. reda	30,98	30,98	—	—
II. reda	9,80	9,30	0,50	—
III. reda	27,25	12,15	15,10	—
IV. reda	278,42	7,06	271,36	—

¹ Neutrjene in kolovozne ceste.

Število učencev in njihovi uspehi ob zaključku šolskega leta 1968/69

Osnovna šola	Stevilo oddelkov	Stevilo učencev	% ponavljavcev	% učencev, ki so izdelali ²	Srednja ocena	Solski obisk v %	Uspeno končali osnovno šolo v %
Skupaj	157	4168	6,5	86,9	3,3	95,8	9,1
1. Janko Kersnik, Brdo	26	608	8,7	85,9	3,4	94,8	6,7
2. Dob	18	478	11,5	80,5	2,8	96,9	7,1
3. I. osnovna šola Domžale	30	880	5,0	86,3	3,4	95,5	9,0
4. Venclja Perka	22	577	4,3	91,3	3,0	95,4	10,6
5. Mengše	20	599	8,2	86,0	3,5	96,3	9,7
6. »Jurij Vega« Moravče	23	548	5,3	89,2	3,3	97,8	10,2
7. Radomlje	18	478	6,3	88,7	4,0	94,2	10,9
8. Posebna šola, Homec	10	111	18,0	91,0	3,5	94,3	6,3
9. Zavod za glasbeno izobraževanje, Domžale	10	269	—	100,0	4,3	97,7	—
10. Strokovni center, Domžale	10	243	0,8	88,5	3,2	97,6	30,5
11. TSU GS, Domžale ¹	8	156	9,6	61,5	3,2	95,5	19,2

¹ Tehniška srednja usnjarska in galeranterijska šola

² Niso upoštevani učenci, ki imajo pravico do popravnih izpitov.

Za občinski praznik čestitajo:

Za občinski praznik 27.julij - čestitajo občanom:

Skupščina občine Domžale
Občinska konferenca ZK Domžale
Občinska konferenca SZDL Domžale
Občinski sindikalni svet
Občinski odbor ZZB
Množične organizacije in društva

INDUPLATI

industrija platnenih izdelkov JARŠE

TOKO

tovarna kovčkov in usnjenih izdelkov

PAPIRNICA Količovo

tovarna papirja, kartona in lepenke

tovarna sanitetnega materiala

TOSAMA

Vir

Združena kemična industrija Domžale z obratom v Domžalah in na Količevem

SLOVENIJALES

obrat Preserje

UNIVERSALE

Domžale
tovarna klobukov in konfekcije

Kreditna banka in hranilnica, podružnica Domžale

NAPREDEK

s svojimi poslovalnicami in Veleblagovnico

LEK

tovarna farmacevskih in kemičnih izdelkov, obrat Mengše

AGROKOMBINAT-EMONA

s vsemi svojimi obrati in kooperanti

živilski kombinat

ŽITO

Ljubljana, delovna enota Domžale

Servo Mihalj - IPK

Zrenjanin

OLJARNA

Domžale

NOVOPREM

Domžale

s svojimi obrati

AVTOSERVIS

Domžale

s Volkswagen servisom

tovarna mlnskih strojev in opreme

MLINOSTROJ

Za občinski praznik čestitajo:

Melodija Mengeš tovarna glasbil	TERMIT DOMŽALE naravne barve in kremenčev pesek	TRAK Mengeš tovarna pozamentterije			
STUGŠ Domžale priporoča kvalitetno goveje usnje	FILC, Mengeš tovarna tehničnih in iglanih filcev	Tekstilna RAŠICA tovarna obrat Moravče			
SEMESADIKA Mengeš	VODOVOD DOMŽALE	OPEKARNA RADOMLJE			
GOSTINSKO PODJETJE Domžale	Stanovanjsko podjetje Domžale	ZAVAROVALNICA SAVA poslovna enota Mengeš			
Vadavod Mengeš	ALKO destilerija in tovarna likerjev, Ljubljana Obrat Domžale	Obrtno podjetje Mengeš SLAMNIK Kino podjetje, Domžale slovenija avto poslovalnica Domžale	<i>Transturist</i> AVTO TRANSPORTNO PODJETJE Poslovalnica Domžale		
Komunalno gospodarstvo MENGEŠ	Ljubljana-transport poslovalnica Domžale	Ljubljanske mlekarne poslovalnica Domžale			
Petrol Ljubljana s črpalkami v Domžalah in v Mengšu	Trgovsko podjetje PREHRANA LJUBLJANA poslovalnica Vlr	TRGOVSKO PODJETJE JUGOTEHNIKA LJUBLJANA Poslovalnica Domžale			
FLORJAN EXPRESS Anica Miklavčič DOMŽALE Kolodvorska ul. 3	<i>Gostilna</i> Repanšek Homec 3	SMOLNIKAR MARJAN mizarstvo VIR Cojzova 22	Cestno podjetje Domžale	Obrtno podjetje TAMIZ Mengeš	ELEKTRO LJUBLJANA Obrati Domžale